



# לילה כיום יאיר

אנחנו חיים בתוך סיפור כפול. אחד על מדינה שהפקירה את תושביה. והשני על אינספור לוחמים ישראלים שקמו להגן על עמם וארצם

**ת**ה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, אני אגיד לכם מה נשתנה. מה שנסתנה זה שבכל הלילות אנחנו שרים "שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו", בלי להתכוון באמת למה שאנחנו שרים, בלי להבין באמת, שמישהו רוצה לכלות אותנו, לרצוח אותנו, לטבוח בנו, לשרוף אותנו בממ"דים חשוכים, אבל הפעם, הלילה הזה, אנחנו כבר מבינים. זה מה שנסתנה. בומן האחרון אני חוזר שוב ושוב ליום הזה, לחג שמחת תורה, לשבעה באוקטובר. אני שואל את עצמי, שוב ושוב, בלופים, האם היום הזה היה יום "יהודי", או יום "ישראלי". קחו רגע. תנשמו רגע את השאלה הזאת. האם זה היה יום שבו היינו יהודים. האם זה היה יום שבו היינו ישראלים. וברור שהיינו גם וגם. ובכל זאת. אם הייתי מבקש מכם לבחור. מה הייתם אומרים. התשובה שלי ברורה. אני כותב את זה בלב נשבר. בשבעה באוקטובר המפעל הציוני, הישראלי, קרס אל מול עינינו. הישראליות התרוקנה מתוכן. ביום בהיר אחד הפכנו כולנו ליהודים נרדפים. כשהייתי בכיתה י"ב נסעתי עם השכבה שלי לפולין, אני זוכר כמעט הכול, האוטובוס לקח אותנו לעיירות יהודיות שנחרבו, לבתי עלמין עתיקים ועצובים, למחנות ריכוז ומחנות השמדה. אני זוכר שעמדתי מול משרפות, מסילות רכבת ותאי

גזים, עמדתי שם עם תחושה כפולה כזאת. מצד אחד, בכיתי, וכאבתי, והצטערתי, והתגעגעתי. ומצד שני, אני ממש זוכר את עצמי, חושב לעצמי, שיואו, איזה מזל שזה לא הסיפור שלי, איזה מזל שהסיט הזה מאחוריי, איזה מזל שאני והילדים שלי נחיה במציאות אחרת, שבה אי אפשר לרצוח יהודים ככזו קלות. אני ממש זוכר את עצמי שם, באושוויץ ומיידנק, חווה את הכפילות הזאת. את הצער שהתערבב בשמחה. שאני חי עכשיו בעולם אחר, בארץ אחרת, במדינה אחרת. הסיפור שלי אחר. ככה חשבתי. ככה האמנתי. עד כדי כך הייתי תמים. ובשבעה באוקטובר, בבוקר שמחת תורה, כל הסיפור הזה קרס אל מול עיניי. אחותי מיכל גרה במושב עמיעוז, ממש צמוד לגדר. במשך יומיים שלמים, יומיים! היא התבצרה בממ"ד, ביחד עם המשפחה שלה. בלי לצאת. בלי לאכול. בלי לשתות. במשך יומיים איש לא הגיע לחלץ אותה מאימת המחבלים. אני רק כותב את זה והידיים שלי רועדות. בנס היא נותרה בחיים. אבל בקיבוצים הסמוכים באותן שעות ממש, יישובים ובסיסים שלמים נכבשו. חיילים ואזרחים נרצחו ונחטפו. כוחות האופל, נאצים בני דורנו, חצו את הגדר, והפכו את מדינת ישראל לגיא הריגה אימתני. בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו. ככה זה נראה. ואיפה הקדוש ברוך הוא שיציל

אותנו מידם. איפה הוא. למה הוא לא בא להציל. להבטחה הציונית שבתוכה כולנו חיים, הייתה מטרה ברורה ופשוטה – להיות עם חופשי בארצנו. עם חופשי. עם ריבוני. עם ששום מדינה ושום ארגון טרור לא יכולים לפורר, לאמלל, לשעבד, להעלות על רכבות ולהכניס לתאי גזים מחירדים. להיות עם חופשי, עם שיש לו חופש, להתקיים, לחיות, להיות. זאת ההבטחה הציונית. וההבטחה הזו אפשרה לי להביא לעולם הזה ילדים. אני לא הייתי מביא את הגבול ולטבוח בקשישים וילדים. אני לא הייתי מביא ילדים לעולם שבו צבא ההגנה לישראל, צבא ההגנה לעם ישראל, לא מגיע במשך יומיים לשחרר את אחותי. סליחה שאני כותב את זה ככה. אבל משהו נשבר בי השנה. את ליל הסדר הזה אני חוגג עם לב נרכא, שפל ועצוב.



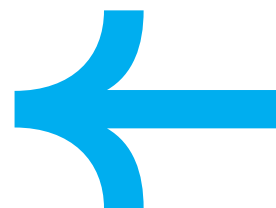
ובכל זאת, למרות הבושה הצורבת, למרות הגוף הכפוף, הנפש העייפה,

העליונה. אבל באותו היום, באותו הזמן, באותם רגעים, איומים וצורכים, התרחש גם סיפור אחר. בחצי השנה האחרונה, ברגעים שבהם יכולתי לתפקד, זכיתי לערוך ספר ובו עשרות סיפורי גבורה שהתרחשו כולם באותו היום. כשיצאנו לדרך, בתחילת המסע, שלחתי חבר אהוב שלי, גל עברו שמו, לתחקיר קצר, כדי למצוא לנו סיפורי גבורה. עברו אמר לי, אין בעיה, ואחרי פחות מעשרים וארבע שעות, הוא שלח לי לינק לקובץ אקסל כזה, עם רשימה של שמות, ושל סיפורים, שהוא הצליח למצוא. וכשלחצתי על הלינק, ופתחתי את הקובץ. לא האמנתי למראה עיניי. הוא מצא יותר ממאה שבעים סיפורים. ואני הייתי בהלם. שאלתי אותו, עברו, אתה בטוח שאין פה טעות, ועברו אמר לי, אני בטוח, יאיר, ויש עוד מלא סיפורים, לא הבאתי הכול. יש סיפורים כאלה בכמויות מסחריות. אחרי יומיים כבר היינו עם מאתיים חמישים סיפורים. ואני אמרתי לגל שיעזור מהר, כי אחרת אנחנו נסתבך לגמרי. רצינו להוציא רק ספר אחד. ספר שירגש, שינחם, שיחמם את הלב. לא היינו

**עמנואל אמר שזה היה מטורף. היה טור של מכוניות של אנשים שנמלטו מהדרום. אבל היו מאות, אם לא אלפי ישראלים, ששעטו קדימה, אל תוך האש. כדי להילחם ברעים. כדי לנצח חיים**

מוכנים לכוז כמות של סיפורי גבורה, לא היינו מוכנים לגלות את הסיפור המקביל שהתרחש באותו היום. ויש סיפור אחד בספר על אמבולנס מספר חמישים וארבע, של ארגון "איחוד הצלה". זה סיפור על שלושה חרדים שבאבניקים כאלה, עם לב טוב, שהחליטו שהאמבולנס שלהם ייכנס לתוך התופת.





כל האמבולנסים נותרו מחוץ לאזורי הקרבות, אבל האמבולנס שלהם נכנס פנימה. כי הם גיבורים. הם הצילו יותר משישים אנשים, חילצו אותם מהתופת.

ויש קטע בסיפור שלהם, שאני אוהב. ככה עמנואל אומר – "אז אנחנו נוסעים לכיוון העוטף, וכשאנחנו מגיעים כבר יותר לאזור הדרום, אנחנו רואים בדרך עשרות כלי רכב נוסעים איתנו, דוהרים קדימה לאותו כיוון שלנו, חלקם נוסעים עם קנה של נשק מחוץ לחלון, חלקם עם מדים, חלקם בלי מדים, אבל כולם דוהרים דוהרים דוהרים דרומה.

ואנחנו אמבולנס, אז אנחנו מפעילים מערכת כריזה, שייתנו לנו לעבור, ובכל זאת אנשים עוקפים אותנו! נוסעים להילחם! ואנחנו מגיעים לרמזור אדום, מנסים לעבור כזה בזהירות, אבל כולם עוברים שם באדום! אף אחד לא עוצר."

ולפני כמה ימים נפגשתי עם עמנואל והחברים הגיבורים שלו כדי להביא להם ספרים, וחיבוק. ושאלתי אותו על הסצנה הזאת, שבה המוני ישראלים שועטים אל תוך האש. ועמנואל אמר שזה היה מטורף. היה טור של מכוניות של אנשים שנמלטו מהדרום. אבל היו מאות, אם לא אלפי ישראלים, ששעטו קדימה, אל תוך האש. כדי להילחם ברעים. כדי לנצח חיים. כדי לעמוד מול הנאצים ההמאסניקים, לירות בהם, ולומר להם – "לעולם לא עוד".



כן. זה נכון. בשבעה באוקטובר מדינת ישראל התפוררה מול עינינו. הפרויקט הציוני נכשל. מדינת היהודים לא הצליחה להגן על תושביה. זה נכון. זו קריסה מוחלטת. צורבת. זה נכון.

אבל, ואין אבל חשוב מזה, מתוך הקריסה הזו, מתוך הבושה הזו, קמו ועלו לנו גיבורים. ואני לא מדבר על יחיד סגולה. לא. אני מדבר על מאות, על אלפים, על עשרות אלפי ישראלים שנחלצו קדימה. היו להם

אחד על מדינה שהפקירה את תושביה היהודים. וסיפור שני על אינספור לוחמים ישראלים שקמו להגן על עמם ועל ארצם. המלחמה עדיין לא תמה. החטופים עדיין לא שבו. הארץ עדיין מלאה בפליטים ובניצולים. את הטראומה שעברה עלינו, נצטרך לעכל דורות שלמים. ובכל זאת – היום שבו המפעל הציוני קרס, הוא גם היום שבו גילינו שהוא הצליח. הגן היהודי השתנה. אנחנו כבר לא הולכים כצאן לטבח. גם כשהצבא נכשל. גם כשהמדינה מתפוררת מול עינינו. יש בינינו לוחמים עזי נפש, חסרי פחד, ששועטים קדימה. זה היה היום הכי יהודי שידענו. ורווקא בו גילינו שאנחנו ישראלים.



וישנו השיר היפה ששרים בסוף ההגדה: קָרֵב יוֹם, קָרֵב יוֹם, אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה / רַם הוֹדַע, הוֹדַע, הוֹדַע, כִּי לֵךְ יוֹם אֶף לֵךְ לַיְלָה / שׁוֹמְרֵי הַפֶּקֶד, הַפֶּקֶד לְעִירָה, כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה / תְּאִיר, תְּאִיר, תְּאִיר, תְּאִיר כָּאוֹר יוֹם חֲשֵׁכֶת לַיְלָה.

ורק השנה, מתוך הבושה, והאהבה, והצער והתקווה, רק השנה אני מבין את השיר הזה. אנחנו נמצאים בתקופה קשה ומרה, בימים שהם לא יום ולא לילה. יש לנו מדינה, ואין לנו מדינה. יש לנו תקווה, ואין לנו תקווה. יש לנו מלחמה, ואין לנו מלחמה. היום הנורא והאכזרי שעברנו, התגלה כיום של אומץ, חמלה ואהבת אדם. והכול מאיתו יתברך. ואם אתם כמוני לא מאמינים. אז ככה עובדים החיים. יום ולילה. אור וחושך. בבת אחת. הכול מעורבב. וצריך שומרים על העיר. שיגנו עלינו. צריך שומרים שיהפכו את הסיפור היהודי לסיפור ישראלי. שיהפכו את התבוסה לניצחון, את החרדה לביטחון. לפני חצי שנה ושבעים, בשעת בוקר מוקדמת, בשעה שהיא לא יום ולא לילה, נכשלנו, הובסנו, נרדמנו בשמירה. ולכן חשוב שיהיו שומרים, שיגנו על העיר. ביום ובלילה. כל הזמן. ורק ככה, לאט לאט, מתוך הישראליות הבוטחת הזו. לילה כיום יאיר. אני מאמין. חג חירות שמח, אהובים.



איור: שרון ארדיטי

## היום שבו המפעל הציוני קרס, הוא גם היום שבו גילינו שהוא הצליח. הגן היהודי השתנה. אנחנו כבר לא הולכים כצאן לטבח. גם כשהצבא נכשל. גם כשהמדינה מתפוררת מול עינינו

אחד יהודי, מוכה, נרכא, חבוט ומובס. וסיפור אחד ישראלי, ציוני, עם חוסן, עם אומץ, עם מטוסים קרב משוכללים, ותועפות של ביטחון עצמי. וכמו בפולין, כך גם עכשיו. אני חי בתוך סיפור כפול. סיפור

נשקים. הייתה להם תחמושת. והיה להם אומץ, לשעוט קדימה, כמו אריות, כמו פרטיזנים, כמו ישראלים. כשעמדת במחנות ההשמדה בפולין, הרגשתי בלב שלי שני סיפורים. סיפור